

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum III. Clericis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

Neque dicas, quod per talem exemptionem, jus collectandi in a iquo territorio, magnum patiatur detrimentum, & Principi sæculari magnum damnum inferatur. Respondetur enim, negando sequelam hanc, cum diminutio hæc non fiat in proprijs bonis Principis, vel in iure æquivalente dominio proprietatis, ob cuius læsionem propriè loquendo damnum pateretur Princeps, ex negata sibi pensione iure iustitiæ commutativæ debita, sed tantum ex iure jurisdictionis, ex quo nulla est obligatio curæ, ut bona talia maneant sub jurisdictione Principis, vel Magistratus sæcularis, cum quilibet dominus proprietatis de bonis suis liberè disponere possit, præsertim illa donando Deo vel Ecclesiæ, per quam donationem, cum talia bona fiant Ecclesiastica, censentur merito talium bonorum naturam induere: præsertim cum in tali casu exemptus à tributis sæcularibus pendendis non tam habeatur ex auctoritate juris positivi humani, quàm ex auctoritate juris divini, vel humani in divino fundati. Videantur plura circa immunitatem Ecclesiarum & Ecclesiasticorum in *Theolog. Moral. l. 4. n. 9.*

CAPITULUM II.

Decet.

PARAPHRASIS.

Plurima in hoc Capit. præscribit Gregorius X. Pontifex in Concilio Lugdunensi Generali, ad reverentiam Ecclesiarum observandam, quod scilicet humilis, & devotus ad Ecclesiam ingressus esse debeat; quod debeat fieri exhibitio reverentiæ specialis, præcipuè dum pronuntiatur sanctissimum Nomen JESU, dum aguntur Missarum solemnia; quod orationibus in Ecclesia inserviendum, & nullæ excitandæ seditiones; quod sæculares civiles Conventus, seu Parlamenta, in Ecclesia facere non debeant; quod quæcunque profana colloquia, & multo

magis sæda & impura, quælibet confabulationes, & quæcunque divinum officium turbare possunt, intermitte debeant: quod in Ecclesijs earumque Camerarijs, negotiationes, iudicia sæcularia, maxime criminalia, ac nundine perimitti non debeant; quod processus & sententiæ iudicum sæcularium in Ecclesijs, earumque Camerarijs, prohiberi, nullius sint firmitatis, ita ut Laicorum etiam Ordinarios obliget Pontifex, ad curandam diligentem horum observationem; concludens tandem hanc suam Constitutionem, quod transgressores horum, qui præmissas inhibitiones perulant animo contempserint, & per processum Ordinarios, & ab illis deprecandorum Divinæ & Pontificiæ ultionis acrimoniam formidare debeant, donec summo confessi reatum, firmato proposito à similibus deliberaverint abolvere: quæ omnia sanctissime quidem pro reverentia tam Ecclesiarum, quam divinatorum mysteriorum hoc titulo facta fuerunt, & longiore explicatione non indigent, cum clara sint omnia; licet tamen non tam sanctè, & accurate, ob negligentiam, & nimiam læpè Pærochorum dissimulationem observantur, quos convenientibus etiam penis, ut ad illis excitentur, qui in illos jurisdictionem habent, ad sanctiorem divinatorum, & suarum sibi commissarum Ecclesiarum curam videri velle Pontifex extollere, dum vult eos hujus etiam Canonice auctoritate, & metu penarum terretandos.

CAPITULUM III.

Clericis.

PARAPHRASIS.

Etiam in hoc Capit. in eos Laicos invehit Pontifex Bonifacius VIII. qui Clericos collectis, tallijs &c. gravant. aliter, suadere antiquitatem, & præsentium ex-

perimenta temporum ostendere, quod Laici oppidè infesti sint Clericis, & suis finibus non contenti, nitantur in vetitum, & ad illicita frænum relaxare, nihil attendentes, quàm sit eis in Clericos, & personas Ecclesiasticas interdicta potestas; & idè collectas illis, tallias, & alia gravia onera imponentes, suorum proventuum decimam, aut quottam aliam ab illis exigunt, & extorquere moliantur; quorum abusus ipsi etiam Prælati Ecclesiastici, temporalem potiùs, quàm spiritualem divinam majestatem metuentes, temerariè, & improvidè acquiescunt, Sedis Apostolicæ auctoritate, & libertate non obtentâ: ut proinde talibus iniquis actibus obvictur, cum suorum Fratrum consilio, auctoritate Apostolica se decernere, ut quicunque deinceps Ecclesiastici, Religiosi, vel Sæculares, quorumcunque Ordinum, conditionis, seu statûs, in collectas tales juxta Laicorum exactiones solvendas, consenserint, aut quomodocunque demùm sub prætextu adjutorij, mutui, subventionis, subsidij, vel doni contribuerint, absque auctoritate Sedis Apostolicæ: Imperatores verò, Reges, & Principes, Duces, ac Comites, Barones, Potestates, Capitanei, vel Rectores, quocunque nomine censeantur, qui talia exegerint, imposuerint, vel receperint, aut apud ædes sacras deposita Ecclesiarum, vel Ecclesiasticorum bona arrestaverint, seu occupare præsumserint, seu arrestari mandaverint, aut arrestata acceperint; nec non omnes, qui scienter dederint in prædictis auxilium, consilium, aut favorem, publicè vel occultè, eo ipso sententiam excommunicationis incurrant; Universitatis verò, quæ in his culpabiles fuerint, Ecclesiastico supponantur interdicto; Prælati etiam, & personis Ecclesiasticis, in virtute obedientiæ, & sub pœna depositionis districtè mandans, ne talibus, absque petita Sedis Apostolicæ licentiâ, ullatenus con-

sentiant, excommunicationis etiam & interdicti sententiam Sedis Apostolicæ reservatam incursum, si solverint aliquid; cum Apostolica Sedes non velit tam horrendum sæcularium potestatum abusum tolerare, & nolit ullatenus dissimulare, non obstantibus quibuscunque privilegijs, sub quacunque verborum forma, ipsis etiam Imperatoribus, Regibus, & quibuscunque alijs, concessis, quæ in quantum contra prædicta sunt, nullatenus suffragantur.

SUMMARIUM.

An hac constitutio Bonifacij VIII. sit revocata?

NOTandum. Justam hanc esse Bonifacij VIII. constitutionem, quæ necessaria videbatur, ad multos abusus sæcularium Magistratuuum corrigendos, ita tamen, ut ob multas deinde difficultates, gravia incommoda, & magna pericula, ac scandala à Clemente V. in Concilio Vienn. per Clementinam unicam revocata sit, quoad pœnas in eos Ecclesiasticos statutas, qui tales à Laicis impositas exactiones solverunt; quod ipsum etiam habetur in *Extravagante Benedicti XI. Quod olim hoc tit. inter communes*: ubi dicitur, quòd exigentes quidem talia tributa à Clericis, vel mandatum, consilium, aut favorem ad hæc exigenda suggerentes pœnas dictas incurrant: locum tamen pœnæ istæ non habeant, respectu solventium tales collectas: & quamvis *Glossa in relatam Clementinam v. quoniam, & v. interfectis* putet, dictam constitutionem Bonifacianam, per dictam Clement. omnino revocatam esse, quæ assertio sua probabilitate non caret, cum Clemens dicat, penitè se eam revocare, & quæ vi illius facta sunt, habere se pro infectis: observanda tamen inviolabiliter, quæ in Concilio Lateran. cap. non minus 4. & cap. adversus. 7. hoc tit. in antiquis statuta fuerunt. Quia tamen hujus constitutionis confirmatio, quoad pœnas in Laicos,

Aaa a

qui

qui tales collectas &c. exigunt, aliunde fatis habetur ex relatis iuribus; quoad dantes verò tales collectas, ex omnium mente & claro textu Bonifaciana constitutio revocata est, non videtur multum in ea immorandum.

CAPITVLVM IV.

Quoniam.

PARAPHRASIS.

Cum eousque Laicorum quorundam, quibus iustitiæ administratio, & litium forensium componendarum potestas erat, temeritas præsumptuosa excreverat, ut eos, qui litteras Apostolicas ad delegatos impetrarent, vel ad ordinarios iudices Ecclesiasticos recurrerent, ut in negotijs, & quæstionibus ad forum Ecclesiasticum pertinentibus ab impetrantibus impedirent iustitiam, & ut ad iudicium suum sæculare accederent, vel omnino à lite desisterent, compellerent: statuit Bonifacius VIII. sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, ne talia in posterum à Laicis iudicibus, cum impeditione debitæ iustitiæ fierent, districtè inhibendo, ne quis tales litterarum Apostolicarum impetratores, vel alios in foro Ecclesiastico litigantes, aut litigare volentes, sive ambæ partes hoc voluerint, sive una tantum, super causis Ecclesiasticis, per se vel per alium ad desistendum, vel in foro suo sæculari litigandum, per captionem etiam rerum ad hos pertinentium, modisve alijs quibuscunque compellat, vel compelli faciat, aut procuret: non absolvendi ab excommunicatione, nisi de damnis, & expensis tam iudici, cuius cognitio fuit impedita, & iurisdictione læsa, quàm parti læsæ in prosecutione litis, & iustitia impetranda integrè satisfecerint: ita ut ad hanc absolutionem impetrandam non sufficiat cautio per pignus, aut fidei iutores de læsione reparanda, ut advertit

Glossa hic V. satisfactum. Prohibitiō ista & clara est, ad iurisdictiones super diversis causis, quarum aliquæ ad forum præcisè Ecclesiasticum, aliæ ad forum præcisè civile pertinent, aliæ vero mixti fori sunt, ubi præventio locum habet, prout in titulo de foro competente in secundo lib. Decret. pluribus dicitur, non confundendâs; & ut ait Pontifex, ad Ecclesiæ iustitiam conservandam, ne se & sua negligat, quæ alios in iustitia confovet.

CAPITVLVM V.

Eos qui.

PARAPHRASIS.

Decernit in hoc Cap. Pontifex Bonifacius VIII. ut illi Laici excommunicationis sententiæ ipso iure subiacent, qui temporale dominium obtinent, & suis subditis prohibent, ne Prælati, aut personis Ecclesiasticis sua obsequia temporalia præstent, vendendo aliquid illis, vel ab illis emendo aliquid, molendo illis frumentum, panes coquendo, aut alia obsequia præstando, ut textus loquitur, qualia sartores v. g. pilarii, carpentarii &c. quos nominat *Glossa*, exhibere solent & possunt, ut ad collectas eos, quibus directè imperare non possunt, indirectè saltem compellant: cum enim absque horum obsequiorum, quæ Laicis præstari solent, exhibitione vivere non possint Clerici, & consequenter, per talem prohibitionem multum lædatur libertas Ecclesiastica; non quidem tempore, ut advertit *Glossa hic V. libertas*, quoad verba, quæ directè sæcularibus loquuntur, in quos iurisdictionem habet Laicus Princeps; sed quoad mentem, indirectè saltem urgendo Clericos, si rectui suo, & vitæ necessaria habere velint. Neque hoc cap. contra eos Laicos tantum loquitur, qui nihil sive nulla obsequia vendendo, aut emendo præstare præ-